

skepsis Blog

☰ Menu

Homeopathie rukt op in Duitsland

01/12/2010 door Jan Willem Nienhuys

Duitsland keert terug naar de middeleeuwen, lijkt het wel. Dat verzucht [Der Spiegel van 22 november 2010](#). De zeventigjarige voorzitter van de Bundesärztekammer, Jörg-Dietrich Hoppe (foto), steunt de homeopathie.

Ook in ander opzicht gaat het goed met de homeopathie in Duitsland: deze potsierlijke theorie is inmiddels een verplicht vak geworden aan diverse Duitse universiteiten. Dat zit zo. In Duitsland kent men een machtige stichting, de Karl und Veronica Carstens-Stiftung, die tot doel heeft natuurgeneeskunde en homeopathie in de wetenschappelijke geneeskunde te laten infiltreren. Zo geeft deze stichting jaarlijks 1,5 miljoen euro cadeau aan universiteiten zodat die bijzondere hoogleraren in de homeopathie kunnen aanstellen; als tegenprestatie maakt zo'n universiteit homeopathie tot een verplicht vak [zie discussie hieronder]. Het aantal Duitse artsen dat een homeopathische opleiding gehad heeft, neemt jaarlijks met ruim 250 toe, en staat nu op bijna 7000 (zie het artikel '[Der grosse Schüttelfrust](#)' in [Der Spiegel van 12 juli 2010](#).) Dat is ongeveer 1,5% van de ruim 400.000 artsen in Duitsland). Ter vergelijking: onder de ongeveer 65.000 Nederlandse artsen is het aantal dat iets aan homeopathie

doet slechts circa 450 (dus 0,7%), en de vereniging van homeopathische artsen VHAN is door vergrijzing langzaam aan het krimpen.

Het zijn geen obscure universiteiten die zich hebben laten omkopen om bijgeloof te doceren. Zo staat in Berlijn de beroemde eeuwenoude Charité-kliniek, de bakermat van zeker de helft van de Duitse Nobelprijswinnaars voor Geneeskunde. Tegenwoordig is het trouwens niet één kliniek maar een conglomeraat van wel 100 klinieken en instituten verdeeld over diverse locaties, met een jaaromzet van een miljard euro. Daar ergens doet Carstens-professor Claudia Witt onderzoek waarbij de helft van de homeopathiepatiënten tevreden blijkt. In de rest van de geneeskunde is men niet zo enthousiast over tevredenheidsonderzoek, daar kijkt men of de patiënten beter worden of niet.

In Frankfurt (Oder) is al sinds 2008 een masteropleiding in de complementaire geneeskunde, met homeopathie als verplicht vak. De scepter wordt daar gezwaaid door de psycholoog Harald Walach. Walach is bekend van een uiterst grondige studie ([Walach et al. Classical homeopathic treatment of chronic headaches, Cephalagia 1997 vol. 17, p. 119-226](#)) naar het effect van homeopathie op hoofdpijn, waar de homeopathie niet al te best van afkwam: het had maar weinig gescheeld of de homeopathie was stomtoevallig significant slechter dan het placebo geweest. Het heeft geen indruk gemaakt op Walach, die nu aan de weg timmert met [kwantummechanische verklaringen van de homeopathie](#). Een psycholoog die kwantummechanica doet, berg je dan maar!

Hoe komt het dat de homeopathie zo populair wordt in Duitsland? De kritische arts prof. dr. Jürgen Windeler (foto), de nieuwe baas van het [Institut für Qualität und Wirtschaftlichkeit im Gesundheitswesen](#), denkt dat het komt door de gebrekkige wetenschappelijke training van de Duitse artsen. Men leert wel iets van wetenschappelijke methoden, maar niet in een praktische context. Men leert zich nooit afvragen: 'Wat is de wetenschappelijke basis voor deze of gene therapie?' Dat doet men dus ook niet bij het toepassen van homeopathie.

Typerend is dan ook dat Hoppe geen wetenschappelijke redenen kan aanvoeren voor de homeopathie. Desgevraagd heeft hij wel gezegd wat hem van de waarde van de homeopathische suikerkorrels heeft overtuigd. Zijn kleinkinderen werden wagenziek van de haarspeldbochten tijdens autotochtjes in de bergen. Maar met die korreltjes was

dat meteen voorbij. Dat vindt de voorzitter van de Bundesärztekammer (een soort overkoepelende organisatie voor de wettelijk verplichte artsenverenigingen in de afzonderlijke deelstaten) voldoende bewijs. Want geneeskunde is een ervaringswetenschap, geen natuurwetenschap. De natuurwetenschap is slechts af en toe een hulpmiddel voor de geneeskunde, zo denkt hij. Dus als honderden onderzoeken geen enkel consistent effect van homeopathie hebben kunnen aantonen behalve dan het vooroordeel van de beoefenaars, en de homeopathie fundamenteel in strijd is met de natuurwetenschappen van de laatste twee eeuwen, dan moet dat allemaal wijken voor een ervaring tijdens een uitje met de kleinkinderen.

[Volgende blogartikel](#)
[Voorgaande blogartikel](#)

Homeopathie

- < [NGC Energy Healing een toontje lager](#)
- > [Kim Tinkham dood door kankerkwakzalverij](#)

8 gedachten over “Homeopathie rukt op in Duitsland”

Rob Nanninga

02/12/2010 om 13:09 | Bewerken

“...deze potsierlijke theorie is inmiddels een verplicht vak geworden aan diverse Duitse universiteiten...”

In Der Spiegel wordt gesproken over een “Wahlpflichtfach”. Dat is naar mijn weten niet hetzelfde als een verplicht vak. Het is een van de vakken waaruit je moet kiezen.

<http://www.carstens-stiftung.de/nachwuchs/wahlpflicht/gefoer.php>

Hier staat een overzicht van universiteiten die met steun van de Carstens Stichting lessen over homeopathie aanbieden, inclusief de thema's van de afzonderlijke lessen.

[Bewerken](#)

[Meer opties](#)

Jan Willem Nienhuys

02/12/2010 om 15:00 | Bewerken

Ja dat klopt. Als je bijvoorbeeld bij de universiteit van Frankfurt kijkt bij http://www.allgemeinmedizin.uni-frankfurt.de/lehre/lehre09/wahl_%20ueberblick_ss_09.pdf ,

dan zie je dat je kunt kiezen uit:

1. Naturheilkunde und Osteopathie
2. Klassische Homöopathie
3. Reisemedizin
4. Naturheilverfahren
5. Angewandte Naturheilkunde
6. TCM Arbeitskreis Akupunktur

Alleen Reisemedizin is hier iets niet-alternatiefs.

Zie http://www.allgemeinmedizin.uni-frankfurt.de/lehre/profil5_12_08_09.pdf

Kijk daarentegen in Erlangen, dan zie je bij <http://www.studiendekanat.med.uni-erlangen.de/stg/humanmedizin/klinik/wf2/Wahlfaecher2.pdf>

wel 66 vakken staan, met alleen de klassieke homeopathie en acupunctuur als alternatieve mogelijkheden. Dat is zo'n beetje zoals het vroeger aan de VU was: je kon daar studiepunten halen voor homeopathie.

In Tübingen zie ik bij http://www.uni-tuebingen.de/fileadmin/Uni_Tuebingen/Allgemein/Dokumente/Vorlesungsverzeichnis/05-06.pdf

in het eerste semester vijf keuzevakken staan, waarvan er twee regulier zijn (bijv. de behandeling van veelvoorkomende ziektes volgens officiële richtlijnen) en drie niet-regulier: antroposofie, natuurgeneeskunde en homeopathie. Ik kan niet zo vlug zien hoeveel van die vakken men moet kiezen.

[Bewerken](#)

[Meer opties](#)

Rob Nanninga

02/12/2010 om 16:20 | Bewerken

Zie ook [Ärztliche Homöopathie 2011 – Weiter- und Fortbildung](#)

[Bewerken](#)

[Meer opties](#)

Jan Willem Nienhuys

02/12/2010 om 17:27 | Bewerken

Om het zoeken wat te vereenvoudigen: op p.61 staan daar 9 universitaire cursussen homeopathie aan 7 universiteiten, en de in *Der Spiegel* genoemde Europa-Universität Viadrina te Frankfurt (Oder) staat daar niet eens bij.

Deze universiteit heeft maar drie faculteiten (rechten, cultuur en economie/management), maar ook een instituut voor transculturele gezondheidswetenschappen, hier is de brochure:

http://www.euv-frankfurt-o.de/de/forschung/institut/institut_intrag/KMKH_Brosch__re_2011_Internet.pdf

[Bewerken](#)

[Meer opties](#)

amateur

03/12/2010 om 20:23 | Bewerken

En nu de snaartheorie nog en de homeopathie is helemaal up-to-date! Geld dat stom is, maakt recht wat krom is.

[Bewerken](#)

[Meer opties](#)

Jan Willem Nienhuys

06/12/2010 om 10:17 | Bewerken

Nog wat extra's over de mate waarin homeopathie is doogedrongen in Duitsland:

1. Interview met Melanie Huml, staatssecretaris gezondheid

<http://www.inspiration-organon.de/aktuelles/interview-mit-frau-staatssekretaerin-melanie-huml.html>

2. Aankondiging van een conferentie op 4 december 2010 over homeopathie en kindergeneeskunde. In de persmededeling wordt zelfs gerept van homeopathie bij hersenbloedingen van pasgeborenen!

http://www.klinikum.uni-muenchen.de/de/Pressestelle/Pressemeldungen/101202_Homoeopathie/index.html

Er is natuurlijk helemaal geen bewijs voor homeopathie, de zogenaamde bewijzen berusten op knoeierij. Dat volwassenen zich daaraan wagen is nog tot daaraantoe, maar om weerloze ernstig zieke kinderen met homeopathie te behandelen is gewoon misdadig of krankzinnig. Dat is de teneur van een blog dat aan deze conferentie gewijd is:

Onder de titel

Alternative Methoden / Homoeopathie / Verlogener Sauhaufen, Betrüger, oder ganz einfach Wahnsinnige?

trekt daar blogger Sirriburk op 3 december 2010 van leer in het blog

<http://transgallaxys.com/~kanzlerzwo/index.php?action=recent;start=10>

[Bewerken](#)

[Meer opties](#)

Jan Willem Nienhuys

13/12/2010 om 09:31 | Bewerken

Hier nog meer, deze keer een krantenartikel over hoe Thomas Rampp, de chef-arts van de afdeling Naturheilkunde und Integrative Medizin van de Universiteit Duisburg-Essen, 18e-eeuwse gruwelgeneeskunde (gifpleisters met Spaanse Vlieg, bloedzuigers, en koppen zetten) toepast en zelfs een soort van nep-onderzoek doet (geen controlegroep zo te zien, geen follow-up en geen serieuze uitkomstmaat). Aan een universiteit! Dit alles naar aanleiding van een alternatief-medisch congres in Berlijn.

<http://sueddeutsche.de/wissen/alternative-heilverfahren-alles-so-schoen-sanft-hier-1.1033429>

Wat betreft alternatieve congressen: lees het hilarische verslag in het als immer ludieke kerstnummer van BMJ van iemand die zich bij de organisatoren van een dergelijk congres in Jeruzalem aanmeldde met een duidelijk onzinnige presentatie over de uiteraard niet bestaande billenhomunculus:

Integrative medicine and the point of credulity, door John C McLachlan.

<http://www.bmj.com/content/341/bmj.c6979.full>

[Bewerken](#)

[Meer opties](#)

G, de Boer

31/12/2010 om 11:04 | Bewerken

Van Lommel, Long, Harald Walach, allemaal lieden die ten prooi vallen aan hun eigen neuropsychologisch functioneren. En ze voelen zich daar wel bij. Maar geldt dit eigenlijk niet voor ons allemaal. Serieus: Er bestaan drie soorten medicijnen: echte medicijnen, placebo's en geen medicijnen. Het effect van de laatste

twee is ongeveer gelijk. Er bestaan twee soorten ziekten (volgens Swaab): ziekte waar niets aan te doen is en ziekte die vanzelf geneest. Omdat zieke mensen graag willen dat hun arts wat voor ze doet, lijkt het legitiem om voor de tweede soort ziekten een placebo te verstrekken. Lang geleden hebben de homeopaten dat al ingezien en die hebben er, zakelijk als ze zijn, een eigen verpakking omheen gebouwd. Ze hebben de placebo eigenlijk gejat. En de overheid houdt geld over als ze het derde soort medicijn wat vaker weet te verkopen.

[Bewerken](#)[Meer opties](#)

Reacties zijn gesloten.

[Artikelen uit Skepter](#)[Proefnummer van Skepter](#)

Blogroll

[Kloptdatwel.nl](#)[SKEPP](#)[Vereniging tegen de kwakzalverij](#)